

สถานะการว่างงานและนิวนอร์มอลคล้ายลึกลับไวรัสโควิด-19

โดย ดร.ธนิต โสรัตน์

รองประธานสภานายจ้างผู้ประกอบการค้าและอุตสาหกรรมไทย

วันเสาร์ที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2563

เป็นที่ทราบดีว่าการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้มีผู้ติดเชื้อสะสมทะลุสี่ล้านคนและมีผู้เสียชีวิตน่าจะเกินสองแสนคน ประเทศต่างๆ มีการปิดสนามบินไปจนถึงปิดเมืองส่งผลต่อการเดินทางไปมาหาสู่ทางอากาศลดลงเกินกว่าร้อยละ 60 การลือคดวุ่นพื้นที่กระทบต่อระบบเศรษฐกิจอย่างรุนแรงมากที่สุดในรอบเกือบ 70 ปี ไตรมาสแรกของปี 2563 จีดีพีของประเทศที่เป็นคู่ค้าหลักของไทยอยู่ในสถานะหดตัว เช่น ประเทศจีนติดลบร้อยละ -6.8, อังกฤษติดลบร้อยละ -6.5, ฝรั่งเศสติดลบร้อยละ -5.8, ญี่ปุ่นติดลบร้อยละ -5.2, สหรัฐอเมริกาติดลบร้อยละ -4.8, สิงคโปร์ติดลบร้อยละ -3.5 คาดการณ์ว่าแนวโน้มเศรษฐกิจโลกจะอยู่ในสถานะถดถอย โดยเฉพาะหากยังไม่สามารถยับยั้งการแพร่ระบาดภายในเดือนพฤษภาคม 2563 จะยิ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกและการฟื้นตัวอย่างน้อยจะต้องไปถึงไตรมาส 3 และเป็นลักษณะ “U-Shaped Recovery” คือฟื้นตัวแบบช้าๆ

องค์กรการเงินระหว่างประเทศหรือ “IMF” ประเมินว่าการเงินโลกจะมีการตั้งตัวเศรษฐกิจโลกจะหดตัวมากกว่าร้อยละ 3.0 ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปเศรษฐกิจจะติดลบร้อยละ -7.5 การแพร่ระบาดจะส่งผลกระทบต่อการถดถอยครั้งใหญ่ของโลก ประเทศที่กำลังพัฒนาจะเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงรวมถึงการว่างงานครั้งใหญ่ที่ไม่เคยมีมาก่อนหน้านี้ สะท้อนจากดัชนีตลาดหุ้นและตราสารหนี้ทั่วโลกลดลงต่ำสุดในรอบทศวรรษรวมไปถึงตลาดล่วงหน้าราคาน้ำมันโลกลดลงมากกว่า 2.5 เท่า

สำหรับประเทศไทยจากการใช้ค่าเฉลี่ยประเมินว่าเศรษฐกิจอาจติดลบร้อยละ 6.0 ขึ้นอยู่กับงบประมาณเศรษฐกิจจะมีมากน้อยเพียงใดและสามารถลงสู่เศรษฐกิจฐานรากได้เร็วแค่ไหน ภาคส่วนที่กระทบมากที่สุดคือภาคท่องเที่ยวคาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจะลดลงจากปีที่แล้ว 39.8 ล้านคน ในปีนี้จะเหลือ 16 ล้านคนหรือลดลงร้อยละ 60 ส่วนการท่องเที่ยวในประเทศจะลดลงอย่างน้อยครั้งหนึ่ง มูลค่าด้านการท่องเที่ยวทั้งในและต่างชาติน่าจะลดลงจาก 3.01 ล้านล้านบาทเหลือเพียง 1.12 ล้านล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 62.7 การเริ่มฟื้นตัวอาจจะต้องอยู่ที่ปลายไตรมาส 3 ไปถึงต้นไตรมาส 4 แต่ทั้งปริมาณและมูลค่าจะไม่เหมือนเดิม

ผลกระทบที่มีต่อตลาดแรงงานประกอบด้วยภาคท่องเที่ยวมีแรงงานรวมกันมากกว่า 2.91 ล้านคน กอปรทั้งการลือคดวุ่นพื้นที่ด้วยการปิดสถานประกอบการเกือบทั้งหมดยกเว้นค้าปลีกรายย่อยกระทบต่อตลาดแรงงานทั้งระบบ เช่น ค้าส่ง-ค้าปลีก ซึ่งมีแรงงานประมาณ 6.29 ล้านคน ภาคก่อสร้าง 2.29 ล้านคน ภาคบริการ 0.96 หมื่นคน ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมแรงงานประมาณ 6.0 ล้านคน ส่วนใหญ่อยู่ในสถานะที่อ่อนแอทั้งจากคิมาการค้าบริโภคนในประเทศที่ลดลงและการชะลอตัวการส่งออกถึงแม้ในไตรมาสแรกปี 2563 จะยังขยายตัวได้ร้อยละ 0.91 แต่หากหักการส่งออกทองคำแท่งกลายเป็นติดลบร้อยละ -3.1 คาดว่าทั้งปีการส่งออกของไทยอาจขยายตัวติดลบร้อยละ -8.27 อุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบเป็นอันดับต้นๆ เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์อาจหดตัวมากกว่าร้อยละ -30 ค่ารถยนต์ต่างๆ ปิดตัวชั่วคราวตั้งแต่เดือนเมษายนและจนขณะนี้ส่วนใหญ่ยังไม่เปิดหรือที่กลับมาเปิดก็จะมีการผลิตเหลือ 1 กะหรือสลับกันหยุด นอกจากนี้อุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยงจากคิมาการค้าในประเทศที่ลดลงและการส่งออกที่หดตัว เช่น อุตสาหกรรมยางพารา, ข้าวแปรรูปเพื่อการส่งออก, อุตสาหกรรม

สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม, อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป, เครื่องใช้ไฟฟ้า, เครื่องสำอางค์, ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง, ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับไม้ ฯลฯ

ปรากฏการณ์ผลกระทบที่ตามมาคือการตกงานครั้งใหญ่ของประเทศโดยภาพรวมกำลังแรงงานของชาติ ณ เดือนมีนาคม 2563 มีจำนวน 38.21 ล้านคน เป็นผู้ว่างงาน 3.92 แสนคนและแรงงานรอฤดูกาล 4.90 แสนคน วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดจากสงครามการค้าโลกและการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 จากการสังเคราะห์ด้วยการใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากแหล่งต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชนก่อนการคลายล็อกเฟส 1 คาดว่ามีจำนวนผู้ที่ตกงานรวมกันประมาณ 9,523,411 คน ประกอบด้วย

จำนวนแรงงานที่ตกงานจากวิกฤตโควิด-19

ลำดับ	คลัสเตอร์แรงงาน	จำนวน (คน)
1	แรงงานประกันสังคม มาตรา 33	958,400
2	แรงงานหยุดงานชั่วคราว มาตรา 75	448,611
3	แรงงานอิสระภาคท่องเที่ยว	1,932,000
4	แรงงานในธุรกิจโรงแรมที่ พักอาศัย	978,000
5	ก่อสร้างและสิ่งทอหัตถ์ (แรงงานต่างด้าวประมาณ 6.45 แสนคน)	1,145,000
6	แรงงานค้าปลีก-โชห่วย จำนวน 3.918 แสนแห่ง (ไม่รวมคอนเวเนียร์และ มินิมาร์ท)	960,000
7	แห่งสรรพสินค้า โมเดิร์นเทรด	200,000

ลำดับ	คลัสเตอร์แรงงาน	จำนวน (คน)
8	ร้านค้าแผงลอย-หาบเร่	500,000
9	นวด-สปา	396,000
10	ตัดผม-เสริมสวย	360,000
11	ธุรกิจบันเทิง ผับ-บาร์ อาบอบนวด	250,000
12	ร้านอาหาร	265,000
13	โลจิสติกส์-บริการต่างๆ	196,000
14	อื่นๆ	934,400
รวม		9,523,411 คน

ที่มา : ดร.ธนิต โสรัตน์ สังเคราะห์จากข้อมูลปฐมภูมิทั้งของรัฐและเอกชน
ความน่าเชื่อถืออยู่ในดุลพินิจ

การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจอาจไปถึงไตรมาส 4

คาดการณ์ว่าการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจหลังสถานการณ์โควิด-19 จะสั้นลงอาจต้องใช้เวลามากกว่าครึ่งปีหากเปรียบเทียบวิกฤตและผลกระทบมีมากกว่าวิกฤตต้มยำกุ้งเมื่อปี 2540 และมากกว่าทุกวิกฤตที่ประเทศไทยเคยประสบมาเพราะกระทบเป็นวงกว้างตั้งแต่ระดับโลกจนมาถึงในประเทศ กระทบทุกเซกเตอร์เศรษฐกิจส่งผลตัวเลขการว่างงานซึ่งประเมินว่าน่าจะต่ำกว่า 9.523 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนการว่างงานประมาณร้อยละ 24 แต่การว่างงานจะค่อยๆกลับคืนมาหากมีการคลายล็อกดาว์นประเมินว่าในเฟส 1 ของมาตรการผ่อนคลายเป็น (6 ภาคส่วนธุรกิจ) อาจทำให้การจ้างงานกลับคืนมาประมาณล้านตำแหน่งและหากคลายล็อกคนในเฟส 2 และเฟส 3 ซึ่งกำลังอยู่ระหว่างการพิจารณาหากเปิดศูนย์การค้า-ห้างสรรพสินค้าและร้านค้าธุรกิจจะทำให้การจ้างงานกลับคืนมาได้อย่างน้อยครั้งหนึ่ง เนื่องจากดีมานด์ในประเทศยังพอมิแต่ปัจจัยหลักเกี่ยวข้องกับอำนาจซื้อซึ่งสะท้อนจากเงินเพื่อทั่วไปเดือนเมษายนที่ติดลบร้อยละ 2.99 ต่ำสุดในรอบ 11 ปี คาดว่าในไตรมาส 2 เงินเฟ้อจะยังคงติดลบ -2.28 ซึ่งจะทำให้ทั้งปีเงินเพื่อทั่วไปคงติดลบไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 สะท้อนถึงอำนาจการใช้จ่ายใช้สอยของประชาชนลดน้อยลง จำเป็น

ที่รัฐจะต้องเข้ามากระตุ้นเยียวยาเศรษฐกิจประชาชนที่ได้รับผลกระทบ เช่น โครงการ 5,000 บาทเป็นเวลา 3 เดือน กลุ่มเป้าหมายเป็นแรงงานอิสระ 16 ล้านคนและเกษตรกร 10 ล้านคน ใช้เงิน 3.9 แสนล้านบาทคิดเป็น 2.25 ของจีดีพีอาจไม่พอเพียงที่จะทำให้เศรษฐกิจฟื้นตัว จำเป็นที่จะต้องมีการกระตุ้นเศรษฐกิจในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เครื่องยนต์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจกลับมาทำงานได้ตามปกติ

การปรับตัวของนายจ้างและลูกจ้างหลังสถานการณ์โควิด-19

มีการกล่าวเกี่ยวกับ “New Normal” ซึ่งจะกลายเป็นปรากฏการณ์หลังผ่านพ้นวิกฤตโควิด-19 เพราะเศรษฐกิจจะไม่เหมือนเดิมมีทั้งธุรกิจและอาชีพที่เป็นดาวรุ่ง เช่น ธุรกิจที่เกี่ยวกับออนไลน์, อีคอมเมิร์ซ, แกร็บ, ออโต้เมชั่น ฯลฯ ขณะเดียวกันหลายอาชีพและหลายธุรกิจอาจได้รับผลกระทบที่ยังไม่รู้ว่าฟื้นตัวได้เมื่อไรและอย่างไร เช่น ธุรกิจเกี่ยวกับภาคท่องเที่ยว เนื่องจากเกี่ยวข้องกับฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกและความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการติดเชื้อไวรัส ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น อุตสาหกรรมการบินทั้งในระดับประเทศและระดับโลก อุตสาหกรรมโรงแรมและรีสอร์ท ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับโลจิสติกส์ผู้โดยสารนักท่องเที่ยว, มัคคุเทศก์, ร้านอาหาร, ธุรกิจแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตลอดจนอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินค้าของที่ระลึกและห้างสรรพสินค้าต่างๆ ซึ่งไทยเป็นศูนย์กลางการค้าปลีกระดับภูมิภาค

“New Normal” จะทำให้เกิดเศรษฐกิจใหม่ในลักษณะเป็น NEO-Economy เกี่ยวข้องกับธุรกรรม-ธุรกิจจะเดินอยู่บนดิจิทัลแพลตฟอร์ม ตลอดจนพฤติกรรมผู้บริโภคจะเปลี่ยนไปในลักษณะ “New Life Style” ซึ่งผู้บริโภคทั้งในประเทศและการส่งออกจะให้ความสำคัญกับสุขอนามัย เช่น “SPS” (Sanitary and Phytosanitary Measures) มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช การเข้มงวดในการตรวจตราคนเข้าออกทั้งในระดับสนามบิน-เครื่องบินและการโดยสารสาธารณะ เช่น รถไฟฟ้า, รถโดยสาร, แท็กซี่ ในด้านการเดินทางจำเป็นที่จะต้องมีการบริหารความเสี่ยง “Risk Assessment” ทำให้การเดินทางระหว่างประเทศจะมีความเข้มงวดด้านสาธารณสุข ตลอดจนการทบทวนฟรีวีซ่าทั้งของไทยและประเทศต่างๆ นอกจากนี้พฤติกรรมการบริโภคและการท่องเที่ยวจะเปลี่ยนไปจากเดิมและธุรกิจอุตสาหกรรมต่างๆ จะหันมาใช้เทคโนโลยีมากขึ้น

ในส่วนที่เกี่ยวกับภาคแรงงานคือการปรับตัวครั้งใหญ่โดยเฉพาะแรงงานสูงวัยอายุ 40-45 ปี ซึ่งมี Productivity/Income อยู่ในระดับต่ำจะมีความเสี่ยง ตลอดจนแรงงานในส่วนที่อาจถูกคุกคามจากเทคโนโลยีก้าวหน้าในรูปแบบต่างๆ หรือที่เรียกว่า “Disruptive Technology” ตัวแรงงานจะต้องมีการปรับตัวเพื่อยังให้มีคุณค่าที่ไม่ถูกให้ออกจากงานภายใต้โครงการสมัครใจลาออกในรูปแบบต่างๆ เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนทัศนคติการทำงานใหม่ การเฝ้าหาทักษะที่ยังทำให้ตนเองยังมีประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับทักษะที่เรียกว่า “Up Skill & Change Skill”

กล่าวได้ว่ายุคหลังวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 ภูมิทัศน์ตลาดแรงงานจะเปลี่ยนไป นายจ้างจะคัดกรองคนที่กลับเข้าทำงานรูปแบบการจ้างงานในลักษณะฟรีแลนซ์จะมากขึ้น รวมถึงการทำงานรูปแบบ “Work from home” จะเป็นแนวโน้มของตลาดแรงงาน โดยพนักงานอาจแปรรูปกลายเป็นเอ้าท์ซอร์ซเฉพาะด้านซึ่งจะเป็นรูปแบบการจ้างงานใหม่ วิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้จะให้บทเรียนราคาแพงทั้งนายจ้างและลูกจ้างซึ่งจะต้องมีการเตรียมบริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวกับ “Worst Case Risk Management” เพื่อการรับมือกับวิกฤตในอนาคต ซึ่งไม่สามารถพยากรณ์ได้ว่าภัยพิบัติในรูปแบบของการแพร่ของเชื้อโรคในระดับโลกจะกลับมาอีกหรือไม่

หากต้องการตัดลอบทความนี้หรือนำบางส่วนไปใช้ในงานต่าง ๆ โปรดอ้างอิงชื่อผู้เขียนบทความ และสามารถติดตามรายงานหรือบทความอื่น ๆ ได้ที่

 www.tanitsorat.com
 [Facebook/tanit.sorat](https://www.facebook.com/tanit.sorat)
 [Youtube.com](https://www.youtube.com)

รวมทั้งบทสัมภาษณ์ต่าง ๆ โดยใช้ชื่อย่อว่า “ดร.ธนิศ สโรรัตน์”